

Sygn. akt VIII Ca 386/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu VIII Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Hanna Matuszewska (spr.)
Sędziowie:	SSO Rafał Krawczyk SSO Małgorzata Kończal
Protokolant:	st. sekr. sądowy Izabela Bagińska

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2013 r. w Toruniu

na rozprawie

sprawy z powództwa *M. M.*

przeciwko *Gminie Miasta T.*

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Toruniu

z dnia 29 maja 2013 r.

sygn. akt I C 446/13

I. zmienia zaskarżony wyrok:

1. w punkcie 2. (drugim) sentencji tylko o tyle, że zamiast kwoty 1.500 zł (jeden tysiąc pięćset złotych) zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 650 zł (sześćset pięćdziesiąt złotych) i oddala powództwo w pozostałej części,

2. w punkcie 3. (trzecim) sentencji tylko o tyle, że zamiast kwoty 272 zł (dwieście siedemdziesiąt dwa złote) zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 14,36 zł (czternaście złotych i 36/100) tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 94,05 zł (dziewięćdziesiąt cztery złote i 5/100) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

UZASADNIENIE

Powód M. M. w pozwie przeciwko Gminie Miasta T. domagał się zasądzenia kwoty 1500 zł wraz z odsetkami od dnia wniesienia pozwu tj. od 21 grudnia 2012 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu opłat za wydanie trzech kart pojazdu.

Wyrokiem z dnia 29 maja 2013 r. Sąd Rejonowy w Toruniu:

1. oddalił zarzut niedopuszczalności drogi sądowej
2. zasądził od pozwanej na rzecz powoda 1500 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 grudnia 2012 r. do dnia zapłaty
3. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 272 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy dokonał następujących ustaleń faktycznych:

- pojazd V (...) nr rej. (...) został zarejestrowany w Urzędzie Miasta T. w dniu 14 lutego 2005 r., kartę pojazdu wydano 9 czerwca 2005 r. a powód nabył własność tego pojazdu 2 lutego 2006 r.
- pojazd N (...) nr rej. (...) został zarejestrowany w Urzędzie Miasta T. w dniu 23 sierpnia 2005 r., powód nabył jego własność 3 czerwca 2005 r., kartę pojazdu wydano 23 sierpnia 2005 r.
- pojazd M (...) nr rej. (...) został zarejestrowany w Urzędzie Miasta T. 19 lipca 2005 r., powód nabył jego własność 30 czerwca 2005 r. a kartę pojazdu wydano 19 lipca 2005 r. Współwłaścicielem pojazdu jest J. R..

Sąd I instancji uznał za niezasadny podniesiony przez pozwaną zarzut niedopuszczalności drogi sądowej, powołując się na stanowisko Sądu Najwyższego w tej kwestii. Kolejno Sąd Rejonowy zauważył, że przepis § 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu, stanowiący podstawę pobierania opłat za wydanie kart pojazdu został uznany za sprzeczny z Konstytucją RP na mocy wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 17 stycznia 2006 r., a ponadto w postanowieniu Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 grudnia 2007 r. C-134/07 przepis ten został uznany za niezgodny z europejskim prawem wspólnotowym. W tej sytuacji zdaniem Sądu I instancji uiszczone przez powoda opłaty za wydanie karty pojazdu były świadczeniem nienależnym, bowiem odpadła podstawa prawna świadczenia (art. 410 § 1 w zw. z § 2 k.c.).

Pozwana złożyła apelację od powyższego wyroku, zaskarżając go w całości i zarzucając:

- 1) sprzeczność ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego i niezasadne przyjęcie, że powód poniósł opłatę za wydanie karty pojazdu oznaczonego numerem rejestracyjnym (...) mimo braku dowodu na jej poniesienie przez powoda, oraz ustalenie, że powód był jedynie współwłaścicielem i w konsekwencji, że to powodowi przysługuje roszczenie o zwrot tej opłaty, a nadto przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów
- 2) sprzeczność ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego i niezasadne przyjęcie, że pomimo rejestracji pojazdu oznaczonego numerem (...) w C. i oczywistego faktu nieotrzymania opłaty za ten pojazd przez pozwaną, i w konsekwencji niezasadne przyjęcie, że to pozwana mimo że nie otrzymała opłaty, zobowiązana jest do jej zwrotu, a także przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów
- 3) naruszenie art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. przez nieodrzucenie pozwu mimo niedopuszczalności drogi sądowej w sprawie, której przedmiotem był zwrot opłaty administracyjnej, przed sądem cywilnym
- 4) naruszenie przepisów postępowania przez zaniechanie umorzenia postępowania mimo ustalenia, że powodowe dochodzili zwrotu opłaty administracyjnej w postępowaniu cywilnym tj. naruszenie art. 355 § 1 k.p.c.

5) naruszenie przepisów ustawy Ordynacja podatkowa (w szczególności art. 2 § 2) poprzez ich niezastosowanie w stosunku do opłaty stanowiącej dochód jednostki samorządu terytorialnego, ewentualnie art. 60 i 67 ustawy o finansach publicznych

6) naruszenie prawa materialnego przez oparcie orzeczenia o art. 410 k.c. mimo że sąd ustalił, iż powód żądał zwrotu opłaty administracyjnej

7) nieuwzględnienie faktu zasadności opłaty w wysokości 75 zł i tym samym naruszenie prawa materialnego przez niezastosowanie normy wynikającej z art. 411 pkt 2 k.c. mimo że sąd ustalił, iż powód otrzymał kartę pojazdu

8) nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania, ewentualnie o jego uchylenie i odrzucenie pozwu bądź zmianę wyroku i oddalenie powództwa w całości lub w odpowiedniej części tj. 1000 zł gdyby sąd podzielił 2 pierwsze zarzuty, a także o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest w części uzasadniona.

Ustalenia Sądu I instancji były prawidłowe jeśli chodzi o daty nabycia i rejestracji poszczególnych pojazdów oraz daty wydania kart pojazdu, jednak w odniesieniu do dwóch pojazdów powoda Sąd ten niedostatecznie szczegółowo ustalił okoliczności towarzyszące wydaniu kart pojazdu i uiszczeniu za nie opłat. Sąd Okręgowy uzupełniająco ustalił więc, że:

- samochód V (...) rej. (...) powód nabył w drodze umowy sprzedaży z dnia 2 lutego 2006 r. od B. R. (umowa sprzedaży k. 28); pojazd ten został uprzednio zarejestrowany na terenie Polski przez Starostę C., który w związku z rejestracją wydał ówczesnemu właścicielowi kartę pojazdu (kserokopia karty pojazdu k. 29)

- w chwili zgłoszenia do rejestracji i wydania karty pojazdu M. (...) nr rej. (...), powód był jego współwłaścicielem w 30% (wniosek rejestracyjny k. 30, umowa darowizny k. 36).

- opłaty za wydanie kart pojazdu samochodów M. (...) oraz N. (...) w wysokości po 500 zł zostały uiszczone na rzecz pozwanej Gminy.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana zaprzeczyła, aby powód uiścił na jej rzecz opłaty za wydanie kart pojazdu (k. 23). Zdaniem Sądu Okręgowego, w odniesieniu do pojazdów M. (...) i N. (...) fakt ten należy przyjąć w drodze domniemania faktycznego (art. 231 k.p.c.) opartego na ustaleniu, że pojazdy te zostały po raz pierwszy zarejestrowane w Polsce przez pozwaną Gminę

Przechodząc do kwestii prawnych należy przede wszystkim uznać za nietrafny najdalej idący zarzut pozwanej, dotyczący niedopuszczalności drogi sądowej. Powód jasno określił w pozwie źródło prawne swojego roszczenia, podnosząc, że opłaty za karty pojazdu zostały pobrane nienależnie, a więc powołał się na art. 410 k.c. Już samo powołanie się na instytucję typowo cywilnoprawną przesądza o dopuszczalności drogi sądowej. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, które Sąd Okręgowy w sprawie niniejszej podziela, dopuszczalność drogi sądowej zależy od przedmiotu procesu (roszczenia przedstawionego przez powoda) oraz podstawy faktycznej powództwa określonej przez powoda. Te dwa elementy, konkretyzując stosunek prawny między stronami, kształtują charakter sprawy i tym samym nadają jej - lub odejmują - przymiot sprawy cywilnej (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 1992 r., III CZP 138/91, OSNSP z 1992 r. nr 7-8 poz. 128 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1999 r., II CKN 340/98, OSNC z 1999 r. nr 9 poz. 161, z dnia 9 marca 1999 r., II CKN 984/98, OSNC z 1999 r. nr 10 poz. 180 lub z dnia 11 sierpnia 1999 r., I CKN 414/99, OSNC z 2000 r. nr 1 poz. 20). Pogląd ten znajduje potwierdzenie w szeregu wypowiedzi Sądu Najwyższego wyrażonych na kanwie spraw zawisłych przed sądami powszechnymi mających za przedmiot zwrot opłaty za wydanie karty pojazdu (uchwała Sądu Najwyższego z

dnia 16 maja 2007 r. III CZP 35/07, OSNC z 2008 r. nr 7-8 poz. 72; z dnia 2 czerwca 2010 r., III CZP 37/10, OSNC z 2011 r. nr 1 poz. 2.).

W konsekwencji na dalszy plan schodzi możliwość domagania się zwrotu opłat za wydanie karty pojazdu w ramach postępowania administracyjnego. O tym, że istnieją równoległe drogi dochodzenia zwrotu tej opłaty – sądowa i administracyjna, przekonuje także pogląd wyrażony w uchwale 7 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 4 lutego 2008 r. (I OPS 3/07, OSP z 2008 r. nr 7-8 poz. 89), iż istnienie drogi administracyjnej nie stoi w sprzeczności z rozstrzygnięciem takich spraw przez sądy powszechne. Zapadłe w postępowaniu administracyjnym orzeczenie będzie w takim układzie pełnić rolę prejudykatu w sporze sądowym, choć jego wcześniejsze uzyskanie nie jest konieczne. Wobec tego również zarzuty apelacji sprowadzające się do braku cywilnego charakteru sprawy i pominięcia przez Sąd I instancji istnienia drogi postępowania administracyjnego, należy uznać w całości za chybione.

Z punktu widzenia zasadności roszczenia powoda, stan prawny nie uległ zmianie wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157 poz. 1240 ze zm.), która odsyła w zakresie spraw dotyczących środków publicznych stanowiących niepodatkowe należności budżetowe do przepisów kodeksu postępowania administracyjnego oraz Ordynacji podatkowej. Zagadnienie to rozwiązała jednoznacznie uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2012 r. (III CZP 24/12, Lex nr 1163931), zgodnie z którą dopuszczalna jest droga sądowa w sprawach o zwrot nienależnych opłat za wydanie karty pojazdu, pobranych na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu (Dz.U. Nr 137, poz. 1310) przed wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2010 r. ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Sąd Okręgowy pogląd ten aprobuje, nie dostrzegając argumentów jurydycznych za przyjęciem odmiennej koncepcji.

Wobec powyższych rozważań, nie można uwzględnić zarzutu przedawnienia wynikającego z przepisów publicznoprawnych (Ordynacji podatkowej).

Nie można podzielić stanowiska pozwanej dotyczącego konieczności pomniejszenia dochodzonej kwoty o 75 zł. Trybunał Sprawiedliwości w postanowieniu z 10 grudnia 2007 r. C-134/07 uznał za sprzeczną z prawem unijnym opłatę nakładaną w związku z pierwszą rejestracją używanego pojazdu z innego państwa członkowskiego w całości, zatem cecha bezprawności odnosi się do pełnej wysokości tej opłaty (por. cyt. uchwały SN z dnia 2 czerwca 2010 r., III CZP 37/10 i z dnia 25 listopada 2011 r. III CZP 67/11).

Sąd Okręgowy pominął argumentację pozwanej o zgodności spełnionego świadczenia, do kwoty 75 zł, z zasadami współżycia społecznego (art. 411 pkt 2 k.c.) albowiem zarzut ten został podniesiony dopiero w apelacji i jako taki jest późniejszy (ar. 207 § 6 k.p.c.).

Chybiony jest zarzut przedawnienia, który pozwana zgłosiła w sprzeciwie od nakazu zapłaty, wskazując, że przy przyjęciu drogi postępowania cywilnego, roszczenie powoda jest związane z prowadzoną działalnością gospodarczą. Roszczenie przedsiębiorcy o zwrot nienależnie pobranej opłaty z tytułu wydania karty pojazdu, uiszczonej w związku z rejestracją pojazdu sprowadzonego w ramach działalności gospodarczej z państwa będącego członkiem Unii Europejskiej, nie jest roszczeniem związanym z prowadzeniem działalności gospodarczej w rozumieniu art. 118 k.c. (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2011 r., III CZP 67/11, OSNC z 2012 r. nr 6 poz. 69).

W świetle przedstawionych uwag, roszczenie co do istoty należałoby uznać za usprawiedliwione, jakkolwiek nie w wysokości żądanej w pozwie.

Oplata o której mowa w pozwie, była pobierana w związku z pierwszą rejestracją pojazdu sprowadzonego z państwa członkowskiego Unii Europejskiej na obszar Rzeczypospolitej Polskiej (§ 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu). Co oczywiste, w sprawie o zwrot nienależnego świadczenia powód powinien wykazać, że spełnił na rzecz pozwanego dochodzone świadczenie. Tymczasem jak wynika z informacji z Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców, samochód V. (...) rej. (...) został po raz pierwszy zarejestrowany w Polsce w dniu 14 lutego 2005 r., karta pojazdu została wystawiona w dniu 9 czerwca 2005 r. zaś powód nabył pojazd dopiero w dniu 2 lutego 2006 r. (k. 8). Z wniosku rejestracyjnego z dnia 15 lutego 2006

r. (k. 27) wynika, że samochód ten powód nabył w drodze umowy sprzedaży od B. R. w dniu 2 lutego 2006 r. (k. 28) i że został on uprzednio zarejestrowany przez Starostę C. (k. 29). Oznacza to, że pierwszej rejestracji na terenie Polski i pobrania w związku z tym opłaty za kartę pojazdu dokonywał podmiot inny niż pozwana Gmina. W tym zakresie nie ma ona legitymacji biernej, co jest równoznaczne z bezzasadnością powództwa.

Natomiast odnośnie do pojazdu M. (...) nr rej. (...) należy zauważyć, że powód był w dniu rejestracji jego współwłaścicielem w 30% (wniosek rejestracyjny k. 30, umowa darowizny k. 36). Do ponoszenia opłat związanych z pojazdem, w tym opłaty za wydanie karty pojazdu, powód był zobowiązany w takim właśnie udziale (art. 207 k.c.) i w takiej właśnie części może żądać jej zwrotu. Zaznaczyć należy, że powództwo o zwrot nienależnego świadczenia spełnionego w związku z rzeczą wspólną nie należy do czynności zachowawczych o jakich mowa w art. 209 k.c. zatem powód nie ma tytułu do żądania zwrotu całości opłaty. W konsekwencji przysługuje mu zwrot opłaty za wydanie karty pojazdu w wysokości 30 %, tj. 150 zł.

W tym stanie rzeczy powództwo należy uznać za zasadne co do całej opłaty za wydanie karty pojazdu przy rejestracji samochodu N. (...) nr rej. (...) tj. 500 zł oraz 30 % opłaty uiszczonej za wydanie karty pojazdu samochodu M. (...) nr rej. (...) tj. 150 zł. Powodowi przysługiwało więc łącznie 650 zł.

Sąd Okręgowy zmienił zatem zaskarżony wyrok w ten sposób, że zamiast kwoty 1.500 zł zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 650 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu i oddalił powództwo w pozostałej części (art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c. a contrario).

Konsekwencją takiego rozstrzygnięcia jest zmiana w zakresie kosztów procesu. Powód ostatecznie wygrał sprawę w 43 % zaś pozwana w 57 %. Koszty powoda w I instancji obejmowały opłatę od pozwu (75 zł), zastępstwo radcowskie (180 zł - § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu t.j.Dz.U. z 2013 r. poz. 490) oraz opłatę od pełnomocnictwa (17 zł), zaś pozwanej koszty zastępstwa (180 zł). Powodowi przysługuje więc 116,96 zł a pozwanej 102,60 zł, zatem po kompensacie należy zasądzić na rzecz powoda 14,36 zł. (art. 100 zd. 1 k.p.c.).

Dlatego należało orzec jak w pkt. I sentencji (art. 386 § 1 k.p.c.).

W pkt. II sentencji apelacja podlegała oddaleniu w pozostałym zakresie jako nieuzasadniona (art. 385 k.p.c.).

W drugiej instancji pozwana poniosła koszty w postaci opłaty od apelacji (75 zł) i zastępstwa radcowskiego (90 zł - § 6 pkt 2 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 cyt. rozporządzenia) wygrała sprawę w 57% zatem należy zasądzić na jej rzecz od powoda kwotę 94,05 zł. Sąd Okręgowy postanowił zatem jak w pkt. III sentencji (art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 100 zd. 1 k.p.c.).